

Čís. 3857.

Bližší a přesnější označení strany není ještě změnou žaloby. Společnost dle občanského zákona nemá procesní způsobilost.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, R II 174/24.)

Procesní soud první stolice vyhověl návrhu žalobce na změnu žaloby, rekursní soud návrh zamítl. Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Žaloba jest podle §u 226 c. ř. s. přípravným spisem, má tedy dle §u 78 c. ř. s. obsahovati náležitosti písemného podání, uvedené v §u 75 c. ř. s., zvláště také podle čís. 1 tohoto §u přesné pojmenování strany žalující. Žalující strana označila se v žalobě doslovně takto: »Firma Johann L-s Sohn Anton L. in Vollmacht der Verpflegsgruppe L o o k-Lebensbedarfsverband M. O. Kriegsbetriebe in M.«, a domáhá se rozsudku, že ujednání, které prý mezi ní a žalovanou stranou při ústním sporném jednání dne 12. ledna 1923 u krajského soudu v M. bylo uzavřeno, není po právu a jest neplatné a že žalovaná strana jest povinna, zaplatiti jí pohledávky v žalobní žádosti blíže uvedené. Podle spisu Cg XI a 166/22 vystupovala proti nynější žalované firmě jako žalující strana »Lebensbedarfsverband O. — Kriegsbetriebe L o o k in M.«, kteréžto označení bylo později opraveno ve znění »Firma Johann L-s Sohn Anton L. in Vollmacht der Verpflegsgruppe »L o o k« Lebensbedarfsverband O. Kriegsbetriebe«. Z toho vidno, že tehdejší i nynější žalující strana jest jedna a táž. Žalovaná firma namítla v odpovědi na žalobu, že žalující straně chybí procesní způsobilost ve smyslu §u 1 c. ř. s., protože není ani právnickou osobou, ani obchodní společností, ani společenstvem, připouštějíc výslovně, že je to sdružení 18ti podniků, jejichž jména uvádí, k nimž během doby přibýly ještě další, jejichž jména sdělila při ústním přeličení; na námítku tuto uvedla žalující strana v přípravném spise, že jest volným sdružením většího počtu průmyslových podniků, že jest nyní v likvidaci, že za skupinového jednatele tohoto sdružení byla zvolena firma Johann L-s Sohn Anton L., která měla zastupovati L o o k na venek, zejména také vůči úřadům, že obchodování mělo se dít pod firmou, jak jest v žalobě uvedena, že jak místodržitelství, tak i ministerstvo financí uznalo právní existenci této zásobovací skupiny »L o o k«, která byla také pod tímto jménem u procesního soudu již žalována, že tvořila společnost podle občanského zákona, jsouc úředně uznaným účelovým svazem, a že jest proto procesně způsobilým právním subjektem. Při ústním jednání dne 28. února 1924 navrhl zástupce žalující strany opravu žaloby v tom smyslu, aby všech 27 podniků, které tvoří zásobovací skupinu »L o o k«, jako žalobci vystupovalo a aby mu byla povolena osminedělní lhůta k předložení plné moci ode všech zmíněných osob (firem). Tomuto návrhu vyhověl první soud přes odpor zástupce žalované firmy s odůvodněním,

že nejde o změnu žaloby, nýbrž toliko o opravu jmen žalující strany. Rekursní soud zamítl však na recurs žalované firmy onen návrh s odůvodněním, že jde o změnu žaloby v subjektivním smyslu, která by způsobila značné stížení a průtah jednání (§ 235 odstavec třetí c. ř. s.). Náhledu tomuto nelze přisvědčiti. O tom, že šlo v tomto případě o změnu žaloby dle §u 235 c. ř. s., nelze mluvit. Za změnu žaloby lze dle tohoto zákonného ustanovení pokládati toliko změnu žalobního důvodu, tedy změnu konkrétního právního poměru, charakterisujícího žalobní žádání, nebo rozšíření žalobní prosby. Zda však změna procesního subjektu jest či není změnou žalobního nároku dle §u 235 c. ř. s., netřeba zde vůbec rozbírat, neboť v tomto případě, kde žalující strana byla v žalobě všeobecně označena, a kde pak za sporu nepřesné označení žalobkyně, hledíc k formálnímu předpisu §§ 75 a 417 čís. 2 c. ř. s., napravila a odstranila, jde toliko o bližší a přesné poznačení žalující strany, o přípustnou opravu žaloby. Totožnost »L o o k« se 27ti podniky, které byly ve skutečnosti od počátku podmětem rozepře, není žalovanou stranou popřena. Není tedy důvodu, aby nebyla připuštěna oprava jména žalující strany. Následkem opravy té netřeba se obávat ztížení nebo průtahu jednání, jak mylně za to má rekursní soud, to tím méně, když plné moci oněch 27ti podniků předloženy byly soudu své stolice ještě, než došlo rozhodnutí rekursního soudu, takže povaha věci obav rekursním soudem vyslovených nepřipouští. Avšak i kdyby byl průtah nastal, nemělo by to na řešení otázky samé vlivu, nýbrž jen na otázku útrat. Jde toliko o to, aby shodně se skutečnými poměry označeno bylo 27 firem (osob fysických), v žalující straně zahrnutých, které jediné mají procesní způsobilost a na něž pouze vztahují se hmotněprávní účinky sporu. K procesní způsobilosti nutno dle §u 6 c. ř. s. hleděti z moci úřední v každém údobí sporu, a kde tento nedostatek odstraniti lze, jest příslušný k tomu poukaz vydati, by tak zmatečné řízení bylo ozdraveno; jinak by se též nevědělo, kdo v případě vzešlých útrat za podlehlou stranu měl by platiti druhé straně útraty. Žalobcem může býti toliko podmět právní, mající způsobilost býti stranou, t. j. způsobilost, býti podmětem sporu, jež kryje se se způsobilostí ku právu. Nejen osoby fysické (§§ 18 a 19 obč. zák.), nýbrž i právnické jí požívají (§§ 26, 27, 539 obč. zák., §§ 74, 75 j. n., §§ 105, 373 odstavec třetí c. ř. s.) a vývoj práva vedl k tomu, že kromě osob právnických ve vlastním slova smyslu přiznána byla způsobilost, býti stranou, i obchodním společnostem, společenstvům, těžířstvu a pod. (čl. IV. čís. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.). Od způsobilosti, býti stranou, dlužno rozeznávati způsobilost ke sporu nebo procesní, t. j. způsobilost samostatně na soudě projednávati, jež přísluší těm a potud, kdož a pokud samostatně platné závazky mohou podnikati. Jen osoba, vykazující tuto vlastnost, může podle §u 1 c. ř. s. na soudě jako strana, ať aktivně, žalující nebo pasivně, jsouc žalována, vystupovati a jednati. A právě procesní způsobilosti žalující firmě, jak původně byla označena, se nedostává, protože se jí nedostává právě způsobilosti k právům (§ 1 c. ř. s.), neboť není, jak z jejího vlastního vyličení jde, zajisté ani osobou fysickou, ani osobou právnickou, taktéž ne takým subjektem právním, jemuž by mohla býti přiznána způsobilost ku právům, totiž k nabývání jich a ku

přijímání samostatných platných závazků. Není jich nositelem, nýbrž pouze výkonným orgánem oněch právních subjektů, jež v mezích uděleného jí zmocnění zastupuje a jichž vůli plní. Účinky jednání postihují tedy toliko osobu zastoupenou (§ 1017 obč. zák.), kterou jest oněch 27 podniků. Podotknouti dlužno, že výdělečná společnost dle občanského zákona nemá nároku na firmu a na zápis do obchodního rejstříku (§ 1201 obč. zák. a čl. 111 obch. zák. a contrario) a nemůže žalovati ani žalována býti pod firmou, nýbrž mohou jako strana vystupovati jen všechny osoby, z nichž se společnost skládá. Ježto tedy žalující strana vadu nepřesného označení žalobkyně (kteroužto vadu lze dle §§ 84 a 85 c. ř. s. a 89 jedn. ř. napravit), napravila skutečně též tím, že, jak výše dovoděno, udala jména právních podmětů, ji tvořících, jedná se toliko o přesné poznačení žalující strany.

Čís. 3858.

Používání pozemků k rozvodu elektrické síly jest služebností.

(Rozh. ze dne 13. května 1924, Rv II 797/23.)

Žalovaný, zařidiv si ve svém závodě v S. elektrárnu, poskytoval mimo jiné i pro osvětlování žalující obce S. elektrický proud za plat a to tak, že rozváděl elektrickou energii po síti a elektrickém vedení, skládajícím se z části z věcí, které si obec svým nákladem byla opatřila. Žalující obec odepřela napotom odebrati od žalovaného elektrický proud, usnesši se na tom z různých důvodů (nejmč, že žalovaný zvyšoval cenu proudu, nesvítíl pravidelně atd.) a zástupci obce chtěli z elektrického vedení některé věci, zejména počítadlo, dráty a izolatory odebrati, což žalovaný nedovolil. Žaloba obce, jež domáhala se — kromě jiných plnění žalovaného, jež tu v úvahu nepřicházejí, — by žalovaný byl uznán povinným, zdržeti se dalšího používání pozemku čís. kat. 1026 atd. v S. pro účely svého elektrárenského podniku, odstraniti nosné sloupy z pozemků těch a dráty nad nimi natažené, byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodu.

Pro rozhodnutí sporu jest směrodatno rozřešení otázky, jaký právní poměr ujednáním smlouvy mezi stranami vznikl, pokud jde o postavení sloupů k rozvádění elektrického proudu po obci na pozemcích obecních, pokud se týče veřejných. Odvolací soud zjistil, že postavení sloupů bylo povoleno za tím účelem, aby elektrický proud byl rozváděn po obci »mimo jiné i pro osvětlování obce«, tudíž nejen pro obec, nýbrž i pro občany. Postavení sloupů se stalo na pozemcích čís. kat. 1026 atd. a bylo ponecháno používání těchto pozemků, pokud se týče vzduchového prostoru nad nimi, žalovanému k uvedenému účelu bezplatně. Obec tedy měla, pokud účel tohoto zařízení trval, trpěti používání pozemků v uvedeném rozsahu a jde tu proto o domnělou, zdánlivou služebnost, o níž platí rovněž ustanovení zákona o služebnostech. Že tu jde o služebnost,